

Köy Enstitüleri ve Gerçekler

Sedat İSMAIL

Köy Enstitülerinin kuruluş yıldönümü vesilesiyle geçen hafta içinde toplantılar yapıldı ve her yıl olduğu gibi, bu toplantılar bir takım gerçek sömürücülüklerine yol açtı. Köy Enstitülerinin iyüzü, bugün doğruyu görmesini bilen Türk aydınlarının meçhulü değildir. Bu iyüzünde kuruluş ve kapatılış sebepleri de yer almaktadır. Kuruluş sebepleri yüzünden mahkemeler huzurunda konuşmalar yapılmıştır. Ve yüzlerce müfettiş raporu yalın bir gerçeği gözlerimizin önüne sermektedir: Buralarda Sovyete edilmiş —Marx demiyoruz— insanlar imâlathaneleri meydana getirilmek istenmiş ve türlü mukavemetlere rağmen bu imâlathaneler bir zaman işletilmiştir.

Anadolu'ya ekilecek bu tohumun Türkiye'nin tarih kaderi bakımından onun başına ne işler açacağı, resmî aydınları bile dehşete düşürmüştür. Tohumun geliştirilmesinde tam başarı kazanılmış olsaydı, Rusya ile yaptığı ve yarım asırdan fazla süren savaşlardan sayısız fedakârlıklar pahasına hayatını devam ettirmek imkânı ile çıkabilen Türkiye'nin aynı talih muhafaza edip edemeyeceği ciddiyle düşünülmeğe değer.

Devletin Millî Eğitim Bakanlığının müfettişleri tarafından verilen raporları, Türk millî ve tarihî şahsiyetine karşı işlenmiş sayısız suçlarla doludur. Böyleyken, tutulan yolun devam ettirilmesinde direnilmiştir. Türk çocuklarının Türk olarak mahvına girişilen ameliyenin müdafaası için, oralarda inşaatçılık öğretildiği, bunun bir nimet olduğu ileri sürülmüştür. Tarihde bir kaç defa yakılıp yıkılan Anadolu'yu yeniden kalkındıranların yine Anadolu Türk çocukları olduklarını unutanlar bu mânâsız varolma ve kötüyü devam ettirme delilini alkışlamışlardır.

Hiç şüphesiz tertip son derece ustaca idi. Fakat tertibin faileri, bir gün yakayı ele vereceklerini bilmekle beraber, arkalarını yüce bir makama dayamanın güveni içinde sinsi çalışmalarına devam ediyorlardı. Halis milliyetçi bir irâdenin bu yüce makama rağmen onları kulaklarından tutacağı akıllarından geçmiyordu.

Bu milliyetçi irâde, Reşat Şemsetdin Sirer'in şahsında harekete geçti. Rahmetli Sirer CHP'li idi. Partisinin en yüce makamında bulunan adam, tertipçilerin dayanağı olarak görülüyordu. Fakat, Sirer, bunu dinlemedi. Bizzat yaptığı bir teftişte, öksesinden kanı beynine sıçramış bir halde:

— Bu ne alçaklıktır!

Diye haykıran rahmetliyi görür gibi oluyoruz.

Ve arkasından Köy Enstitüleri kapatılmıştır. Şimdi, Sirer'in kendisine rağmen kapattığı Enstitüler için konuşan İnönü, bunlarla Anadolu hazinelerinin keşfedildiğini söylüyor. Maksad başka tabii. Yıllardan beri Köy Enstitülerinin kapatılmasında başka partilerin parmağı bulunduğu zannı uyandırılmak istenmiştir. Bunlar gerçekten hazine idiyse, İnönü, kendi Bakanı tarafından kapatılmalarına niçin müsaade etmiştir?

O yaşda bir insana bu soruyu sormak bile insana bir kehanet veriyor. Yaş ve bileğinin gerçeklerle bu kadar çatışmasına razı değiliz. Ama politikacı bu. Kaç yaşında olursa olsun, ge-